

Studie Sociale Fraude

Provinciale ontmoetingsdagen
Lente 2014

POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE
BETER SAMEN LEVEN

SPP INTÉGRATION SOCIALE
MIEUX VIVRE ENSEMBLE

Context

- In 2013, heeft De Staatssecretaris voor Maatschappelijke Integratie PwC aangesteld om een studie aangaande sociale fraude bij OCMW's uit te voeren. Deze studie had als doel om objectieve resultaten en cijfers te bekomen betreffende de preventie van en de strijd tegen sociale fraude binnen de OCMW's en het identificeren van de goede praktijken die door de OCMW's in dit opzicht worden toegepast.

Context

- Definitie 'sociale fraude' in het kader van de studie
  - Er is opzet in het spel – **intentioneel** karakter
  - Er wordt een **misleidende voorstelling** van zaken gegeven
  - Er wordt geprobeerd **economisch voordeel** te behalen
  - Er is een **benadeelde** – deze benadeelde handelde in **vertrouwen**
  - Er is sprake van **onrechtmatig** of **onwettig** handelen

Context

Vormen van fraude

- **Identiteitsfraude**

Valse identiteit of valselijke informatie met betrekking tot zijn statuut.

- **Inkomstenfraude**

Juiste inkomsten niet opgegeven

- **Vermogensfraude**

Juiste vermogen niet opgegeven

- **Domiciliefraude**

De woon- of gezinssituatie wordt anders voorgesteld

- **Attestfraude**

Bv: Medisch attest

Context

Methodologie

- Een kwantitatieve analyse werd uitgevoerd via het uitsturen van een elektronische vragenlijst naar het geheel van OCMW's.
- Een kwalitatieve analyse werd gerealiseerd via een aantal interviews met de vertegenwoordigers van de OCMW's.

Participatie

- Op het totaal van 589 Belgische OCMW's, hebben 283 de vragenlijst vervolledigd, wat een representatie is van 48 % van het totaal van OCMW's.

Resultaten

Huisbezoek

- **57%** van de OCMW's legt systematisch een huisbezoek af (bij de beoordeling van een aanvraag voor leefloon, equivalent leefloon of medische hulp - in het kader van het sociaal onderzoek)
- **35%** legt regelmatig een huisbezoek af.
- In mindere mate, **8%**, wordt er enkel een huisbezoek uitgevoerd indien er een vermoeden is van en/of op basis van verworven informatie van andere aangaande mogelijke fraude

Resultaten

Stromen KSZ

- **77%** van de OCMW's consulteert systematisch de stromen (bij de beoordeling van een aanvraag voor leefloon, equivalent leefloon of medische hulp - in het kader van het sociaal onderzoek).
- **21%** consulteert de Kruispuntbank voor Sociale Zekerheid regelmatig.

Resultaten

Specifieke maatregelen

65% van de OCMW's hebben geen antwoord op deze vraag gegeven.

3% = cel met betrekking tot het voorkomen van sociale fraude.

4% = Aanstelling van een persoon die verantwoordelijk is voor het voorkomen van sociale fraude

29% = Andere

Huisbezoek

Stromen KSZ raadplegen

De oprichting van samenwerkingsverbanden met politiediensten / wijkagenten

Uitwisseling van gegevens tussen OCMW's

Het verantwoordelijk stellen van het sociaal team

Interne samenkomsten binnen het OCMW en de medewerkers van andere diensten (van het OCMW).

Resultaten

Theoretische inschatting van het aantal fraudegevallen voor alle OCMW's met betrekking tot de categorie Leefloon 2012 : 4,59% (4,62% equivalent LL, 1,72% medische hulp)

Methode: ratio van het totaal aantal fraudegevallen gedeeld door het aantal begunstigen voor de OCMW's die de vraag hebben ingevuld. Deze ratio werd toegepast op het totaal aantal begunstigen voor deze categorie in 2012.

het gemiddelde bedrag per fraudegeval in 2012

Het gemiddelde bedrag bedraagt **1.685 €/LL - 1.662€ /equivalent LL**

Dit bedrag werd berekend op basis van:

- Het totaal aantal fraudegevallen van de OCMW's die op deze vraag geantwoord hebben.
- Het bedrag van de OCMW's met ten minste één fraude geval.

Dit bedrag blijft theoretisch en moet met de nodige voorzichtigheid beschouwd worden (inderdaad, deze cijfers zijn gebaseerd op een beperkt staal : antwoorden van 60 OCMW's)

Resultaten

gevolg van de vaststelling van fraude. (in 2012)

2.407 aantal vastgestelde fraudegevallen (LL +
equivalent LL + medische hulp)

stopzetting: **2.234**

terugvordering: **1.724**

schorsing: **1.002**

Gerechtelijke vervolging: **50**

Resultaten

moeilijkheden met betrekking tot de detectie van sociale fraude

- Moeilijkheden om bewijs te leveren
- Professionele zwijgplicht van de diensten waarmee men wenst samen te werken, alsook de verplichting om het privéleven/waardigheid van de persoon te respecteren
- Het gebrek aan middelen (personeel) en tijd (voornamelijk maar niet exclusief voor het uitvoeren van huisbezoeken)
- De wettelijke beperkingen en voornamelijk het feit dat de sanctiemogelijkheden met betrekking tot Leefloon beperkt zijn
- Het gebrek aan samenwerking met bepaalde diensten waarmee men graag gegevens zou willen uitwisselen (voornamelijk de diensten van de politie)
- Het gebrek aan toegang tot gegevens en in het bijzonder van bankgegevens, maar ook de vastgestelde moeilijkheden met betrekking tot KSZ (bijwerken van de gegevens, geen algemene toegang, ...)
- Het feit dat de Arbeidsrechtbank terughoudend is om het advies van de OCMW's te volgen en de moeilijke toepassing van het sociaal strafwetboek.

Aanbevelingen

Verbeterpunten van sociaal onderzoek door:

- Uniform registratie systeem / computersysteem
- Richtlijnen / geschreven procedure / uniforme methodologie
- Opleiding rond sociale fraude
- Verbeteren/uitbreiden van informatiestromen
- Kwaliteit van het sociaal onderzoek
- Sensibilisering van het doelpubliek
- Een centraal aanspreekpunt betreffende sociale fraude
- Regionaal overleg/samenwerking tussen OCMW's verbeteren
- Maatregelen vastleggen in geval van bewezen sociale fraude

Studie sociale fraude

De volledige resultaten van deze studie en
aanbevelingen zijn beschikbaar op de website
www.mi-is.be

